

**L Deterrence through
Transformation**

ISA Security Summit 2026

ԶՈՒՐԸ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ.

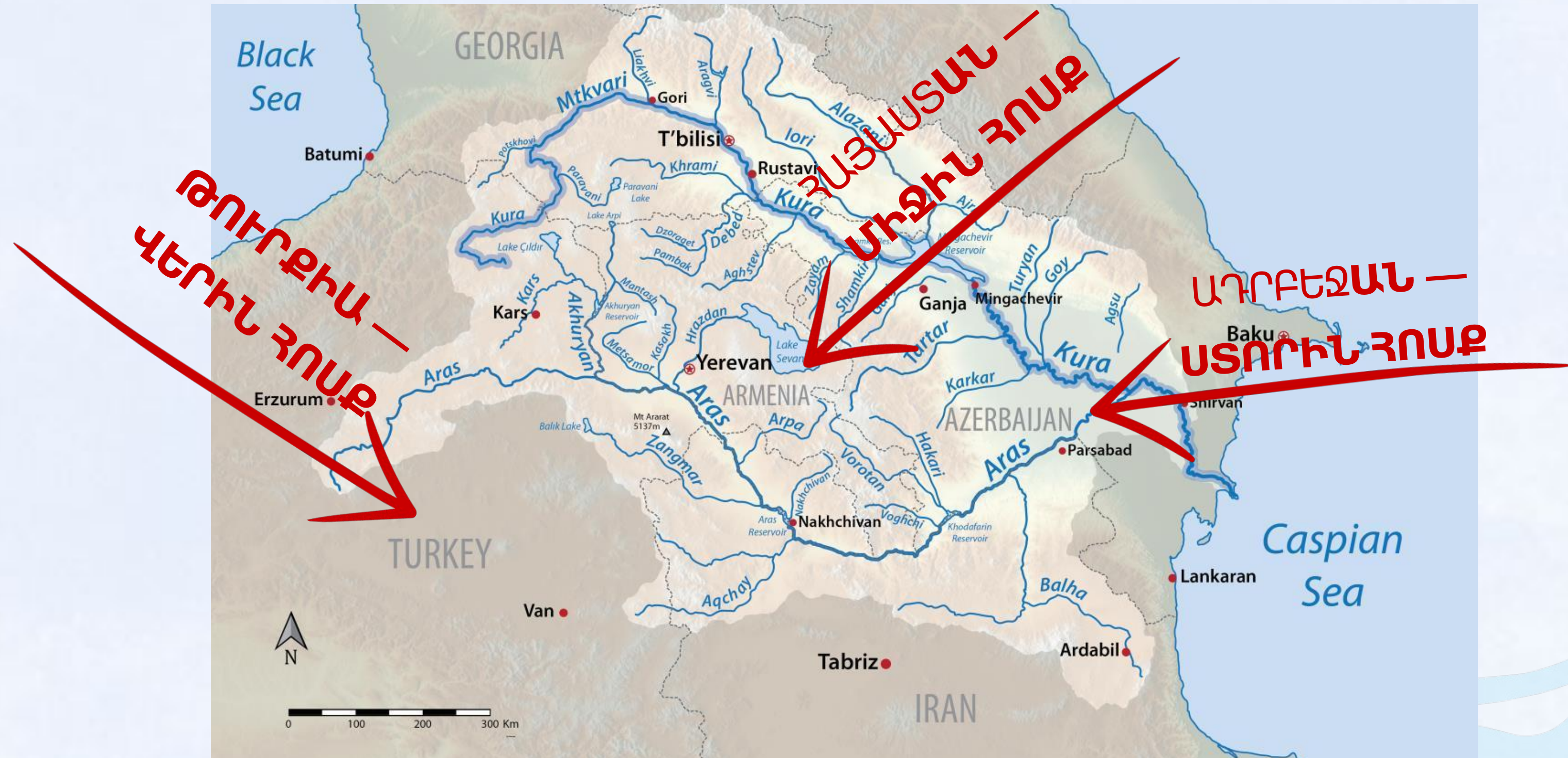
**Համագործակցություն,
թե՛ ազդեցության գործիք**

**Ալվարո Զաքարյան
Անվտանգային Վերլուծությունների ինստիտուտ**

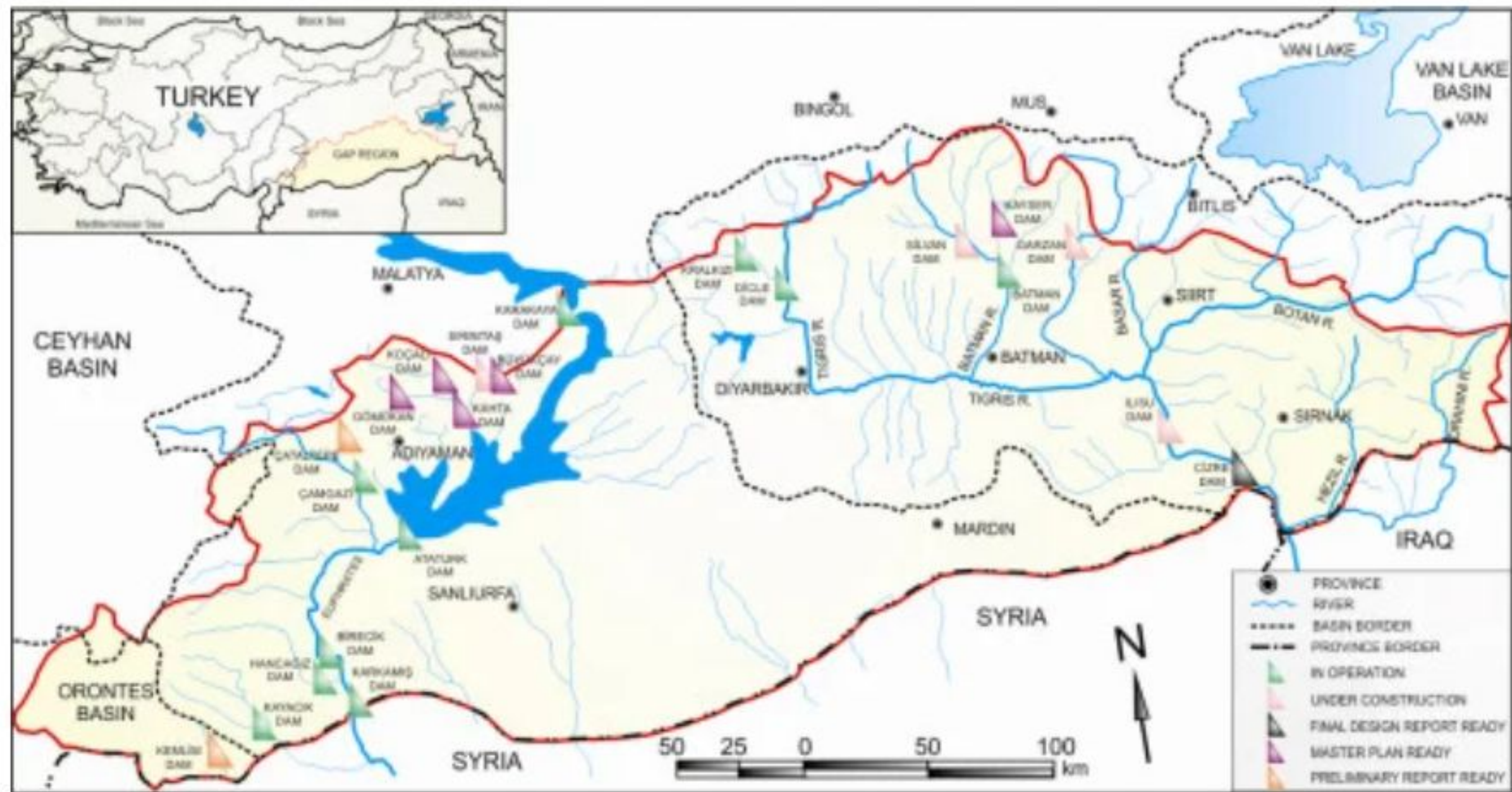
ՔՈՒՐ-ԱՐԱՔՍ ԱՎԱԶԱՆ



ՔՈՒՐ–ԱՐԱՔՍ ԱՎԱԶԱՆ. ՋՐԻ ՀՈՍՔԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ



ՀԱՐԱՎԱՐԵԻԵԼՅԱՆ ԱՆԱՏՈՆԻՄԻ ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ԾՐԱԳԻՐ (GAP)–ԹՈՒՐԳԻՄ



The dams and HEPPs in the GAP (Republic of Turkey, 2013a).

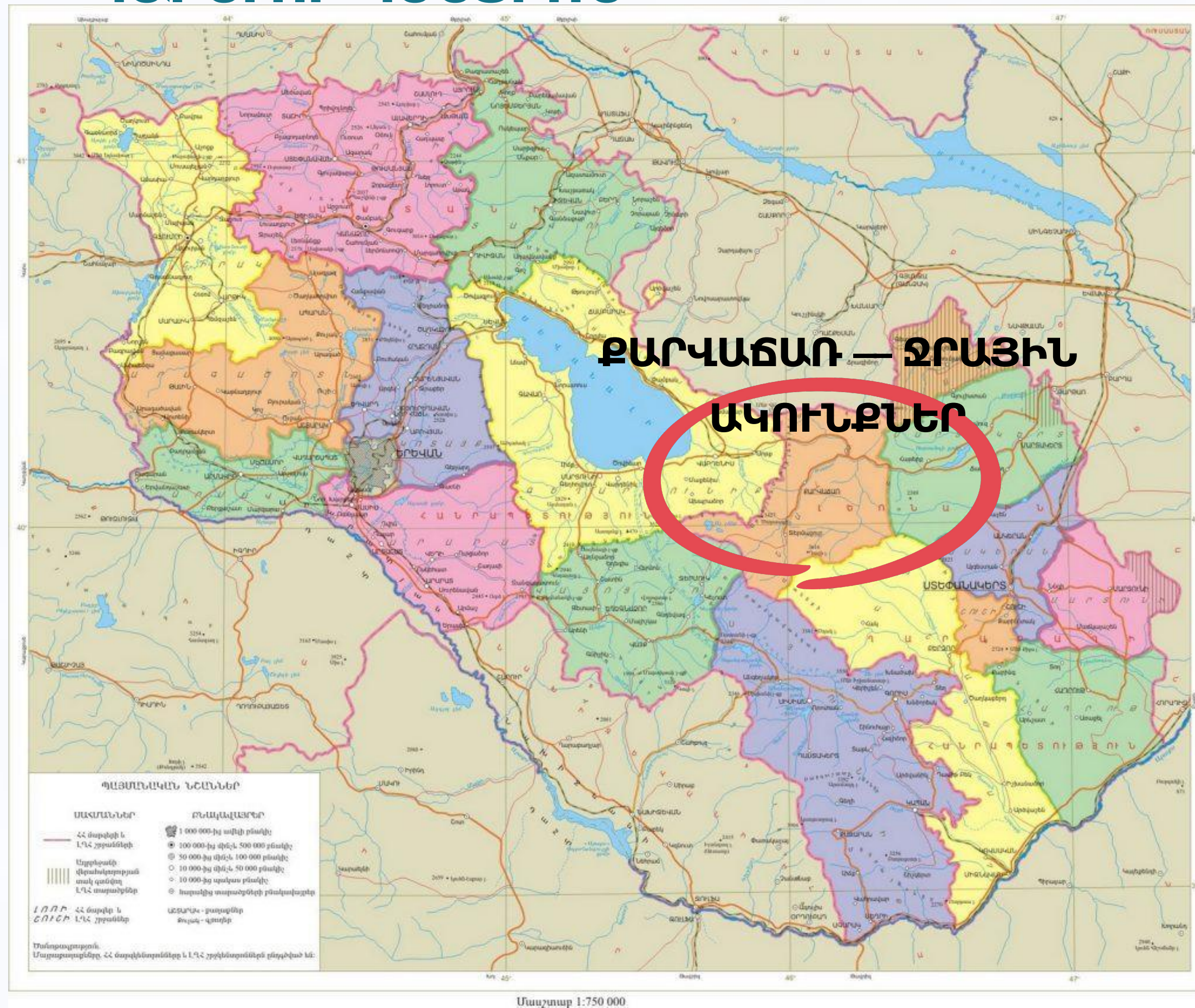
ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԴԱՇՏԱՎԱՅՐ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՋՐԱՅԻՆ ԵՒ ՊԱՐԵՆԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

- ձևավորվում է ՀՀ գյուղատնտեսական արտադրություն ~60–70%-ը
- կախվածություն ստորերկրյա ջրային պաշարներից
- ջրային ապառարկեքի



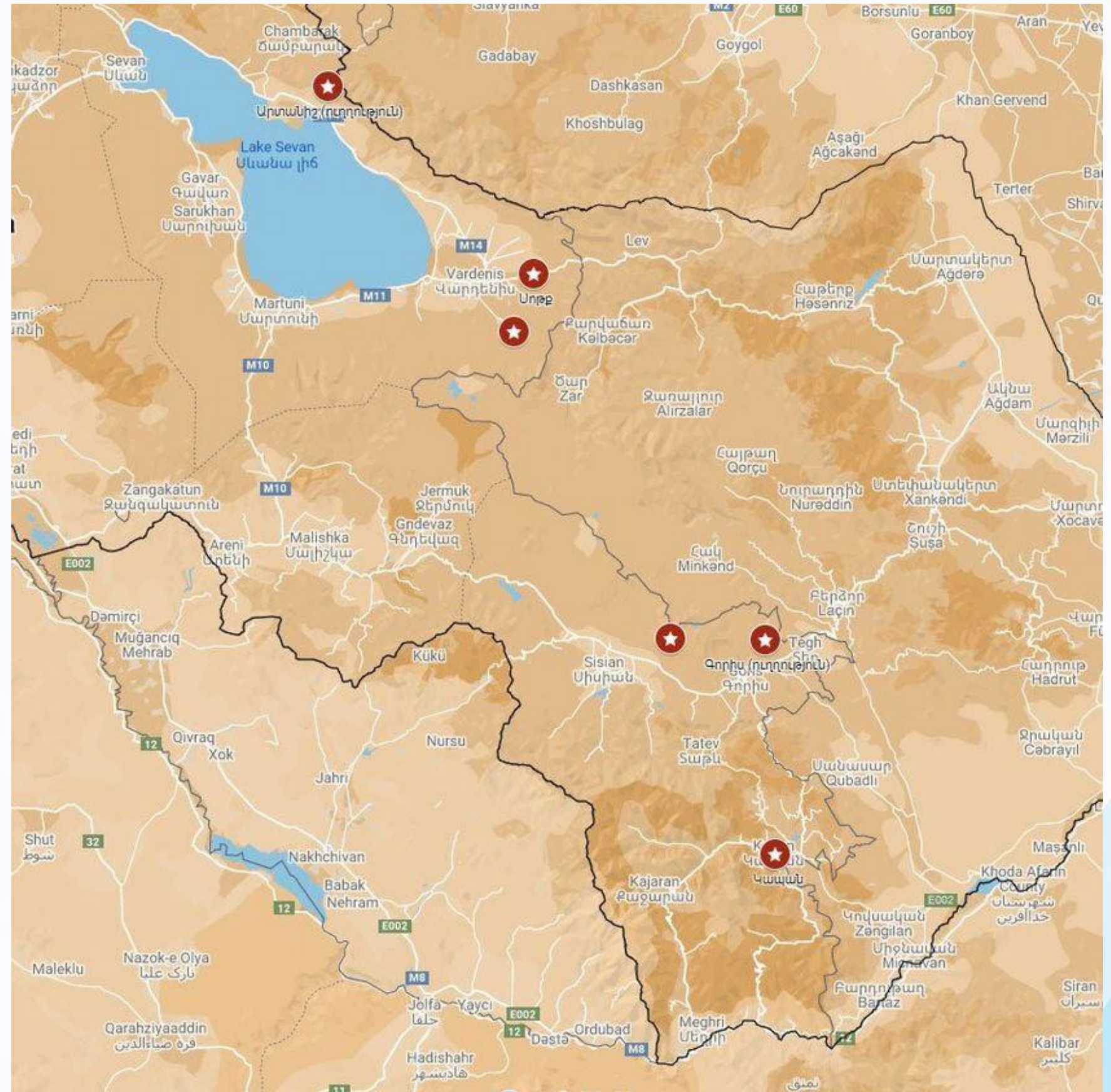
ՔԱՐՎԱՃԱՌԻ ՇՐՋԱՆԸ՝ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻ ՋՐԱՅԻՆ ԱԿՈՒՆՔՆԵՐԻ ԿԱՐԵԻՈՐ ԿԵՆՏՐՈՆ

Քարվաճառից
սկիզբ են
առնում մի շարք
գետեր
որոնք միանում
են Քոլր–Արաքս
ջրային
համակարգին



ԱԴՐԲԵՋԱՆԻ ՕԿՈՒՊԱՑԻԱՆ ՀՀ ՍՈՒՎԵՐԵՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ

- 2021-ից սկսած՝ ներթափանցումներ ՀՀ ճանաչված սահմանների ներսում
- օկուպացված հատվածներ՝ Սյունիքում, Գեղարքունիքում և Վայոց ձորում
- վերահսկողություն ռազմավարական բարձունքների նկատմամբ
- մշտական անվտանգության և ճնշման քիսկ



ԱՂԲՅՈՒՐ՝

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ՝ ԶՐԱՅԻՆ ԵՒ ԱՆՎՏԱՆԳԱՅԻՆ ՃՆՇՄԱՆ ՏԱԿ



ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՋՐԱՅԻՆ ԽՈՑԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

- Անկախությունից ի վեր չի ձևավորվել համապարփակ ջրային անվտանգության ռազմավարություն
- ջուրը հիմնականում դիտարկվել է որպես տեխնիկական ոլորտ, ոչ թե ազգային անվտանգության բաղադրիչ
- բացակայում են արդյունավետ տարածաշրջանային և հրավական կառավարման մեխանիզմներ

 Խնդիրը ջրի պակասը չէ: Խնդիրը ջրի շուրջ ձևավորված ուժային և կառավարման անհավասարակշռությունն է:



ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆՈՒՄ ՋՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՎԱԿՈՒՈՒՄ

- ՔոԼր–Արաքս ավազանի համար չկա համապարփակ տարածաշրջանային ջրային համաձայնագիր**
- բացակայում է միասնական կառավարման և տվյալների փոխանակման համակարգ**
- գործող իրավական հիմքերը հիմնականում մնացել են խորհրդային ժամանակաշրջանի երկկողմ համաձայնագրերի մակարդակում**

ՍԱՀՄԱՆԱԶԱՏՈՒՄ, ՍԱՀՄԱՆԱԳԾՈՒՄ ԵՒ ԶՐԻ ՀԱՐՑ

1. Սահմանազատման և սահմանագծման գործընթացներում ջրային ակունքները և վերին հոսքերը պետք է դիտարկվեն որպես ռազմավարական օբյեկտներ
 2. Ջրային ենթակառուցվածքները (ջրամբարներ, ջրանցքներ, հիդրոհանգույցներ) ունեն անվտանգության նշանակություն
 3. Ջրային ռեժիմի և հոսքերի կառավարման հարցերը պետք է ներառվեն բանակցային օրակարգում
 4. Անհրաժեշտ է միջազգային իրավական և մոնիթորինգային մեխանիզմների ներգրավում
- Զուրը պետք է դառնա խաղաղության և անվտանգության բանակցությունների կառուցվածքային մաս



ՋՐԱՅԻՆ ԶՍՊՈՒՄ՝ ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ ՄԻՋՈՑՈՎ

- անկախ և տվյալահեն մոնիթորինգի համակարգ
- ջրային ենթակառուցվածքների արդիականացում
(ջրամբարներ, ոռոգման համակարգեր)
- ստորերկրյա ջրային պաշարների կայուն կառավարում
- ջրի հարցի ներառում արտաքին քաղաքական օրակարգում



Ջրային կառավարումը բնապահպանական խնդիր չէ միայն:
Այն ազգային անվտանգության հարց է:

A scenic view of a river flowing over rocks in a forest. The water is white and turbulent as it cascades over dark, jagged rocks. The surrounding forest is lush with green trees and foliage, with sunlight filtering through the canopy. The overall atmosphere is serene and natural.

ՀՆՈՐԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ